

Яричевський Сильвестр Гнатович

Життя та творчість

Сильвестр Гнатович Яричевський (16 січня 1871, Рогатин – 30 березня 1918, Серет) – український письменник, педагог і громадський діяч Буковини, родом з Рогатина; учитель гімназії у Перемишлі, Коломиї, Кіцмані і з 1909 в Сереті.

Автор збірок поезій "Пестрі звуки" (1905), оповідань і новел: збірки "На хвилях життя" (1903), "Між терням і цвітом" (1905), також циклу новел "Рогатинські оповідання", "Вірую", "З людського муравлиська", що друкувалися в пресі, зокрема в "Буковині"; драми "Княгиня Любов" (1912), "Лови на ловців" та ін. Статті на педагогічні і літературні теми в українських і німецьких журналах, переклади з польської, словенської, німецької, російської літератур; розвідка про Тараса Шевченка "Поет любові і протесту" (1914). Твори Яричевського у двох томах перевидано в Бухаресті (1978) за редакцією М. Ласло-Куцюк.

Народився 16 січня 1871 року у містечку Рогатині (нинішня Івано-Франківщина) у родині кравця. Після закінчення початкової школи навчався в Бережанській гімназії, де разом із Богданом Лепким заснував літературно-мистецький гурток, девізом якого були слова Й. Гете "Більше світла!". 1891 року він почав друкувати в газетах і журналах свої поезії, вступив на філософський факультет Львівського університету, познайомився з Іваном Франком та Михайлом Павликом і став членом очолюваної ними радикальної партії. Бажаючи опанувати слов'янські мови, поет переходить до Віденського університету, де слухає лекції видатного вченого-славіста Ватрослава Ягича.

У Відні С. Яричевський розгортає активну творчу роботу – пише багато поезій, нарисів, оповідань, а також статей про мистецьке життя столиці. Велике значення для нього має дружба з Марком Черемшиною, Мелетієм Кічурою, листування з Осипом Маковеем. Під час навчання брав участь у виданні альманаху "Січ", друкував свої поезії в газеті "Буковина", в журналах "дзвінок", "Зоря", "Комар", "Науково-літературний вісник" та ін.

Після закінчення Віденського університету С. Яричевський отримує посаду викладача української мови і літератури в Перемишлянській гімназії, де пропрацював десять місяців.

З Перемишля С. Яричевський переїздить до Коломийської гімназії. Йому важко було там працювати, бо вчителі, на чолі з директором поширювали антиукраїнські настрої, а це викликало бурхливу реакцію поета. директор звільнив з посади неспокійного викладача.

Невдовзі С. Яричевський перебирається до Чернівців, де працює якийсь час у газеті "Буковина", а восени 1904 року влаштовується викладачем у Кіцманській гімназії. У Кіцмані з притаманною йому енергією С. Яричевський розгортає педагогічну, громадсько-культурну і творчу діяльність. Він керує хором товариства "Боян", організовує в селах Кіцманщини товариства "Січ", приятелює з письменницею

Костянтиною Малицькою.

Сильвестр Яричевський працював у Кіцманській гімназії лише два роки. Бо її керівництво та цісарські функціонери дійшли висновку, що письменник негативно впливає на учнів, дає їм хибну політичну орієнтацію, і звільнили його з посади. Поет знову стає безробітним, але залишається у Кіцмані, де інтенсивно працює над своїми творами.

Аж 1909 року письменник з гіркою бідую отримує посаду викладача в гімназії південнобуковинського містечка Серет. Через кілька років мешканці містечка обирають його своїм бургомістром. Водночас він стає і директором гімназії.

Помер письменник 30 березня 1918 року в Сереті, де й похований.

Творчість

Сильвестр Яричевський працював в українській літературі майже чверть століття і залишив після себе низку яскравих художніх творів та світле ім'я культурного діяча-патріота.

Ще під час навчання у Відні він зблизився зі словенською літературною молоддю, заприятелював з поетом Антоном Ашкерцом, глибоко вивчив творчість Франца Прешерна, переклав низку його поезій і написав літературно-критичний нарис про великого словенця. Вже пізніше, в період роботи в Перемишлі, С. Яричевський видав нарис "Франц Прешерн - найбільший словенський поет" і п'єсу-феєрію "Небесні співці", присвячену Тарасові Шевченку з нагоди 40-річчя від дня його смерті.

Коротке перебування письменника в Коломиї позитивно позначилося на його творчості. У 1903 році він видав там збірку поезій у прозі "Серце мовить".

Продуктивним у творчості письменника також був період після звільнення з роботи у Кіцманській гімназії. С. Яричевський видає збірку новел "Між терням і цвітом" (1905), поетичні книги "Пестрі звуки" (1904), "Ангел-убійник" (1908), драматичні твори "Горемир" (1906), "Січ іде" (1907).

Під час проживання в Сереті С. Яричевський пише і видає драматичні твори "Княгиня Любов" (1912), "Початок кінця" (1913), готує до видання нову збірку віршів. Крім того, видає німецькою мовою працю про роль і значення мистецтва та естетики у вихованні учнів середньої школи.

Протягом усього життя Яричевського приваблювала могутня постать Т. Шевченка, про якого він друкує в чернівецькій газеті "Народний голос" 1911 року статті "Поклін столиці Буковини безсмертному Кобзареві" і "1861 - 1911 на Україні", у яких веде мову про геніального поета як виразника прагнень нашого народу до визволення з чужоземної неволі. З нагоди сторіччя від дня народження Т. Шевченка виступає перед населенням з доповіддю, у якій висвітлює його життєво-творчий шлях. Того ж року видає доповідь німецькою мовою під заголовком "Поет любові і протесту". Ця праця була значним внеском у справу популяризації нашого генія серед інших народів.

Широка і вельми різноманітна перекладацька діяльність С. Яричевського. Він був добрим знавцем іноземних мов і прагнув збагатити українського читача творчими надбаннями письменників інших країн.

У поезіях, новелах, оповіданнях та нарисах С. Яричевський малює життя різних соціальних груп, простих людей різних національностей, збідніле селянство, доведене іноземними можновладцями до розпачу, міських робітників, які живуть у жахливих умовах і вмирають просто на вулиці.

В окремих творах С. Яричевський торкається трагічної долі українського письменника в суспільстві, яким управляють ненаситні загарбники українських земель.

У 1978 році в Бухаресті вийшов двотомник творів С. Яричевського (упорядкування, вступна стаття і примітки Магдалини Ласло-Куцюк). П'єса письменника "Лови на ловців" у 90-ті роки з успіхом ішла на сцені Чернівецького українського музично-драматичного театру ім. О. Кобилянської.

Бібліографія творів

Збірка поезій у прозі "Серце мовить" (1903) Поетична книга "Пестрі звуки" (1904) Збірка новел "Між терням і цвітом" (1905) драма "Горемир" (1906) драма "Січ іде" (1907) Поетична книга "Ангел-убійник" (1908) драма "Княгиня Любов" (1912) драма "Початок кінця" (1913)